

Autor: Jiří Krátký

Kutná Hora 2007

VZNIK BASKETBALU A JEHO HISTORIE V KOLÍNĚ V LETECH 1935-1946

Děkuji Mgr. Lukáši Provazovi za cenné rady a ochotu při řešení mé seminární práce.

OBSAH

	STRÁNKY
1. ÚVOD	5
2. VZNIK BASKETBALU	6
3. ŠÍŘENÍ BASKETBALU	8
3.1 BASKETBAL V EVROPE	8
3.2 BASKETBAL U NÁS	9
4. HISTORIE BASKETBALU V KOLÍNĚ V LETECH 1935-1946	10
4.1 VZNIK KOLÍNSKÉHO BASKETBALU	10
4.2 SEZÓNA 1942-1943	12
4.3 SEZÓNA 1943-1944	17
4.4 SEZÓNA 1944-1945	23
4.5 SEZÓNA 1945-1946	24
6. ZÁVĚR	29
7. PRAMENY	30
8. LITERATURA	31

1. ÚVOD

Než jsem začal pracovat na svojí seminární práci, čekal mě nelehký úkol. Musel jsem najít takové téma, které by mě zaujalo a zároveň splnilo požadavky této práce. Nakonec jsem se rozhodl zpracovat počátky basketbalu a jeho šíření do světa se zaměřením na město Kolín. Volbu mi usnadnila skutečnost, že tento sport, který zaujímá významné místo v mém životě, sám hraji od svých devíti let.

Význam svojí práce vidím v tom, že napomáhá objasnit některé informace, které doposud nebyly souhrnně zveřejněny. Zaměřil jsem se hlavně na počátky kolínského basketbalu, který brzy načas zaujal významné místo mezi nejlepšími týmy republiky.

2. VZNIK BASKETBALU

Počátky této hry nacházíme v roce 1881 ve Spojených státech amerických. Zakladatelem byl James A. Naismith, pětadvacetiletý profesor, který vyučoval na springfieldské univerzitě ve státě Massachusetts. Zastával také funkci trenéra univerzitního ragbyového týmu. Družstvu se nedařilo. Pořád prohrávalo, což vedlo ke kritice trenéra Naismitha. To se mu samozřejmě nelíbilo, a tak místo zimní pauzy pokračoval v trénování s týmem v tělocvičně. Zanedlouho však zjistil, že pokládání míče do trojkového území¹ v tělocvičně kvůli povrchu moc dobře nejde. Dostal však dobrý nápad. Vzal dva košíky, které postavil proti sobě na opačné strany tělocvičny. Hráči tedy začali vhazovat míč do těchto košů. To však byla pro hráče moc snadná záležitost. Trenér to ale nevzdal a napadla ho myšlenka, která dala základ novému sportu. Umístil košíky nad hlavy hráčům tak, že je postavil na několik beden na papír.

O vzniku basketbalu existuje ještě několik verzí. Jedna z nich, uváděná v F. M. Markově "Nácviku basketbalu 1938", tvrdí, že obruče košíků byly připevněny na galerii. Jiná verze, ze "Základů košíkové" z roku 1958 od profesora Františka Stibitze, zase poukazuje na to, že na galerii byly připevněny koše od broskví. Hlavní však je, že se shodují ve jménu vynálezce košíkové.

Důležitým krokem bylo vytvoření pravidel, která by omezovala hráče zvyklé z rugby na kontaktní způsob hry. K tomu došlo již v lednu 1882. Tato pravidla byla otištěna ve školních novinách "Trianglu" pod dohledem ředitele školy dr. Gulicka. Je z nich patrné, že na nich spolupracoval samotný James A. Naismith.

¹ území, jehož vzdálenost od koše je dána půlkruhovou čarou

James A. Naismith také určil základní počet 9 hráčů na každé straně. Důvod byl prostý. Do třídy, v níž vyučoval, chodilo 18 žáků. Žáci pojmenovali po svém učiteli novou hru "Naismith-ball". To však Naismith odmítl a dal hře sám konečné jméno "basketball"(košíková).

Pro úplnost informací dodám, že James A. Naismith zemřel v roce 1939 ve věku 73 let v Kansas City, kde působil na místní univerzitě.

3. ŠÍŘENÍ BASKETBALU

Ze springfieldské univerzity se šířil basketbal nejprve na okolní univerzity. To vedlo k měření sil mezi vybranými týmy různých škol. Basketbal dále pronikl na sever do Kanady a poté na jih do Jižní Ameriky. Na Filipíny a Dálný Východ se nejspíš tento sport rozšířil díky námořníkům.

3.1 BASKETBAL V EVROPĚ

Do Evropy se dostal basketbal v roce 1893 a k jeho rozmachu docházelo dvěma směry. Jeden představovali námořníci a cestující ze Spojených států amerických. Touto cestou se objevila košíková především ve Francii, Německu, Itálii a baltských státech. Druhý směr měl své centrum ve Švýcarsku v Ženevě. Zde byla totiž založena mezinárodní tělovýchovná škola podle vzoru Springfield College v Massachusetts. Tělocvik zde vyučoval blízký spolupracovník Jamese A. Naismitha profesor Elmer Berry, jehož můžeme označit za skutečného zakladatele evropského basketbalu. Hlavně díky němu se košíková již v letech 1913-1915 hrála ve Francii, Švýcarsku a Itálii na slušné úrovni a podle pravidel. Z těchto tří států se pak basketbal dostává například do Anglie, Holandska a Finska. K opravdovému rozvoji basketbalu v Evropě dochází až po 1.světové válce. Z Evropy se rozšířila košíková na Blízký východ.

18. června 1932 vznikla v Ženevě Mezinárodní amatérská federace košíkové - FIBA.

3.2 BASKETBAL U NÁS

Poprvé byl na našem území představen basketbal v roce 1897 jako součást slavnosti školské mládeže ve Vysokém Mýtě. První skutečné utkání se však odehrálo na podzim roku 1919 v sokolovně na Žižkově. Zápas proti sobě odehrála dvě družstva atletů. K tomuto utkání došlo díky profesoru J. A. Pipalovi, který poznal basketbal při svém působení na Occidental Collage v Kalifornii. Měl totiž za úkol připravit československé atlety na první poválečné Olympijské hry konané v roce 1920 v Antverpách. A tak v rámci tréninku představil svým svěřencům tuto hru. Už v roce 1921 se spojila košíková s "Českým volejbalovým svazem" a vytvořily spolu "Český volejbalový a basketbalový svaz".

V letech 1922-1923 se rozšířil basketbal z Prahy a Bratislavy do dalších měst. V Čechách to byl hlavně Hradec Králové, na Moravě Znojmo a Brno. Na Slovensku se nejvíce hrála košíková v Bánské Bystrici a dobré výsledky měl i Lučenec. O něco později se rozšířil basketbal v Čechách i do Rozdělova a Kolína a na Moravě do Kroměříže a Olomouce. V této době také došlo ke sporům uvnitř "Českého volejbalového a basketbalového svazu" a výsledkem bylo rozdělení obou sportů v rámci svazu v roce 1924. Košíková si sice razila cestu vpřed, avšak v roce 1924 měla registrovaných pouze asi 100 hráčů v přibližně 10 klubech. K basketbalu se hlásila další města jako například České Budějovice, Liberec, Rakovník a Plzeň. I když se košíková hrála již v mnoha městech, nedocházelo v nich k pravidelným tréninkům družstev. To se změnilo v roce 1928, kdy se začaly stavět další tělocvičny určené pro košíkovou. Tento rok považujeme za skutečný začátek závodního basketbalu v Československu.

K prvnímu mezinárodnímu utkání v basketbale došlo v roce 1933. V tomto zápase porazil výběr Československa Itálii 35:22.

4. HISTORIE BASKETBALU V KOLÍNĚ V LETECH 1935-1946

4.1 VZNIK KOLÍNSKÉHO BASKETBALU

První zmínky o kolínském basketbalu nacházíme v roce 1935, kdy se začala hrát košíková na reálném gymnáziu pod vedením profesora Václava Kulendy. Do prosazování nového sportu se záhy připojila i Obchodní akademie. Zpočátku docházelo pouze k přátelským utkáním mezi školami.

Teprve v září 1940 začíná pomalu vznikat oddíl košíkové Sokol Kolín (v době protektorátu Čechy a Morava se název změnil na AFK Kolín) díky hrajícímu trenérovi Františkovi Stibitzovi, který se zrovna do Kolína přestěhoval. Většina hráčů z tohoto oddílu studovala právě na reálném gymnáziu nebo na obchodní akademii. Prvním předsedou oddílu byl M. Vaníček. Oddíl trénoval v tělocvičně rodinné školy Na Hradbách (dnešní Střední zdravotní škola). Zakládajícími členy oddílu byli: septimáni Bourek, Čermák, Kašpar, Kruliš, Kopecký a Štěpina, Petrůň z kvinty, Stibitz, Synek, Škarda a volejbalista Fučík. K nim se později přidali: Sajbrt ze Sparty Kolín (druhý oddíl košíkové v Kolíně), Šlacha z Českého Brodu, a v roce 1946 Linke z Hradce Králové a z vlastních juniorů především Altmann a Sova.

Brzy chtěl tým poměřit své síly se soupeři, popřípadě vstoupit do nějaké oficiální soutěže. K tomu bylo zapotřebí nejen získat lepší prostředí (větší hřiště), ale hlavně získat rozhodčí a funkcionáře. To se podařilo 24.11.1940 v rodinné škole, kde se uskutečnil svazový kurz rozhodčích volejbalu a basketbalu. Kurzu se účastnilo 30 kandidátů a konal se díky Františku Stibitzovi, který se přímo zapojil jako zkušební komisař.

První oficiální zápas se uskutečnil 16. února 1941. Toto utkání se odehrálo v tělocvičně rodinné školy. O řízení zápasu se postaral profesor Mirek Křeček. Utkání bylo vcelku jednoznačné, poněvadž v něm zvítězil Sokol Kolín nad Sokolem Pečky 80:14. Tento den je považován za vznik kolínského basketbalu.

Zájem o košíkovou vzrostl i u obecnictva, a tak se další utkání hrála už i v upravené sokolovně. To vedlo ke vzniku dalších družstev (Sokol Kolín II., stará garda a junioři) a o košíkovou se začala zajímat i děvčata. Aby měla všechna družstva přístup k hřišti, začalo se trénovat a hrát i na Kalcovce, na upraveném venkovském hřišti.

V březnu pak Sokol Kolín zvítězil nad Sokolem Kolín B 55:50, TVC Brandýsem 85:4, Českým Brodem 65:41 a doslova zázrakem bylo vítězství nad ligovým Nymburkem 35:31.

Na podzim bylo založeno dívčí družstvo složené především z gymnazistek. Dívky trénovaly v rodinné škole. Patřily sem Bešťáková, Hroudová, Kadlecová, Kaplanová, Kusbuková, Luňáčková, Merclová, Sáblíková a Urbanová.

Neúspěch Sokola Kolín ve finále kolínského okrsku mužů proti Sokolu Nymburk (27:30), vyburcoval členy týmu k ještě usilovnější přípravě před nadcházející sezónou. Dá se tedy říct, že podzimem 1942 vlastně začal úspěšný rok 1943. Polabskou divizi košíkové začal samozřejmě hrát i oddíl Sparta Kolín.

V rámci přípravy před sezónou sehrálo družstvo AFK Kolín tři přátelské zápasy. Přestože tým nastoupil bez Fučíka, podařilo se mu hned v prvním utkání porazit OA Pardubice 67:9. V druhém zápase pak vyhráli kolínští basketbalisté nad svým soupeřem z divize SK Český Brod 60:33. V posledním zápase pak potvrdil AFK Kolín svou skvělou formu vítězstvím nad RG Jičín 95:17.

4.2 SEZÓNA 1942-1943

Sparta Kolín - AFK Sadská (15:10)

Po prohraném poločase (8:1) se Sparta vzpamatovala a nakonec vyhrála.

Body: Dohnal 4, Dobiáš 3, Jílek, štroch a Laš po 2, Procházka a Husák po 1

AFK Kolín - AFK Sadská (63:12)

Body: Hák 22, Čermák 17, Fučík 8, Petrání 6, Kašpar 5, Kruliš 3 a Honzák 2

Sparta Kolín - SK Jičín (23:28)

Všechny tyto zápasy pískal pan Křeček z Kolína a pan Zahradníček z Jičína a odehrály se na Kalcovce v Kolíně. Zápasy sledovalo asi 2000 diváků.

Dalšími dvěma zápasy hranými o Velikonocích si zajistil AFK Kolín další body za výhry, takže nyní vede tabulku Polabské divize se skórem 219:40.

AFK Kolín - Sparta Kolín (63:9)

Spartě se vůbec nedařila střelba, a proto prohrála tak vysoko.
Body: Fučík 24, Honzák 23, Kopecký 6, Bourek 4, Kruliš 3, Čermák 2 a Kašpar 1

DTJ Lysá nad Labem - AFK Kolín (19:93)

Tento zápas se odehrál v Lysé nad Labem. Nejlepším hráčem byl kolínský Honzák.

Body: Honzák 42, Fučík 18, Petrání 16, Kopecký 8, Bourek 4, Čermák 3 a Kruliš 2

V pondělí dopoledne byl pak na Kalcovce odehrán přátelský zápas s ligovým SK Hradec Králové, ve kterém AFK Kolín vyhrál 28:24. Poté se představilo i družstvo žen AKF Kolín a vyhrálo dvakrát také v přátelských zápasech nad ženským východočeským mistrem

župy, SK Hradec Králové, 17:13 a 15:8. Celodenní program shlédlo asi 300 diváků.

I když basketbalisté Kolína působili v soutěžích pouze rok, už si dokázali získat početnou skupinu fanoušků. Příčinou zájmu byly nejspíš velmi dobré výsledky mužstev. Fanoušci však neznali pravidla košíkové, a proto nevěděli, že za nesportovní chování obecnostva bylo trestáno domácí mužstvo tak, že soupeř házel trestné hody. To se také stalo v jednom z přátelských zápasů ženského družstva.

Po třech zápasech kontrolovalo první pozici v Polabské divizi mužstvo AFK Kolín s velmi dobrým bodovým poměrem.

Týmy	Počet zápasů	Výhra	Prohra	Skóre	Body
1. AFK Kolín	3	3	0	219:40	3
2. SK Český Brod	3	3	0	72:28	3
3. SK Jičín	3	2	1	122:61	2
4. SK Stará Boleslav	2	1	1	53:64	1
5. SK Železničáři II.	2	1	1	19:27	1
6. Sparta Kolín	3	1	2	47:101	1
7. AFK Sadská	3	0	3	29:97	0
8. DTJ Lysá nad Labem	3	0	3	69:202	0

SK Železničáři II. - AFK Kolín (69:25)

Kolínští basketbalisté získali již čtvrtou výhru v řadě ve venkovním zápase v Nymburku.

Body: Honzák 24, Fučík a Čermák po 14, Kopecký 11, Kruliš 5 a Petráň 1

AFK Kolín odehrál ještě jeden zápas a po pěti kolech byl stále na prvním místě tabulky.

Týmy	Počet zápasů	Výhra	Prohra	Skóre	Body
1. AFK Kolín	5	5	0	326:93	5
2. SK Jičín	5	4	1	176:86	4
3. SK Český Brod	5	4	1	144:94	4
4. SK Stará Boleslav	5	3	2	136:136	3
5. AFK Sadská	5	2	3	77:118	2
6. Sparta Kolín	4	1	3	65:145	1
7. DTJ Lysá nad Labem	4	0	4	81:223	0
8. SK Železničáři II.	5	0	5	49:159	0

AFK Kolín - SK Stará Boleslav (51:18)

Po této výhře se o AFK Kolín mluvilo jako o vážném kandidátovi na postup do ligy košíkové.

SK Jičín - AFK Kolín (19:32)

Tento zápas, odehraný v Jičíně, byl pro kolínské basketbalisty velmi důležitý. Nejen že porazili svého velkého soupeře, ale zároveň vyhráli polabskou divizi bez jediné prohry s konečným skórem 409:130.

Týmy	Počet zápasů	Výhra	Prohra	Skóre	Body
1. AFK Kolín	7	7	0	409:130	7
2. SK Český Brod	7	6	1	263:130	6
3. SK Jičín	7	5	2	234:136	5
4. SK Stará Boleslav	7	4	3	171:201	4
5. Sparta Kolín	7	3	4	119:162	3
6. AFK Sadská	7	2	5	109:211	2
7. DTJ Lysá nad Labem	7	0	7	109:311	2
8. SK Železničáři II.	7	0	7	123:199	0

Vítězstvím divize si AFK Kolín zajistil účast v předkole kvalifikace pro českou ligu košíkové. Jeho soupeřem byl SK Jihlava, vítěz horácké divize (župy). V prvním utkání porazili v Jihlavě kolínští basketbalisté soupeře 39:11. V odvetném utkání

pak znovu podlehl SK Jihlava košíkářům Kolína 27:10. Zápas se odehrál na Kalcovce. V obou zápasech byl nejlepším hráčem František Stibitz. AFK Kolín se těmito výhrami probojoval na kvalifikační turnaj o postup do ligy.

Turnaj o postup do ligy košíkové se konal 13. a 14. června 1943 v Rychnově nad Kněžnou. Turnaje se zúčastnila SK Slavia Praha, která již v lize hrála a byla považována za jasného favorita, SK Budějovice, SK Rychnov a AFK Kolín.

Sobota:

SK Slavia Praha - SK Budějovice (34:12)

Nejlepšími hráči byli Ezr a Šenkýř, který nastřílel 12 bodů.

SK Rychnov - AFK Kolín (14:16)

V zápase nejvíce vynikl kolínský Stibitz a domácí Doležal.

Neděle dopoledne:

AFK Kolín - SK Slavia Praha (39:16)

Nečekané vítězství zaskočilo nejen obecenstvo, ale i basketbalové znalce. Po prohraném poločase se kolínský tým rozehrál a udolal těžkého soupeře. Zápas pískal pan Weiss a pan Vacek.

Body Kolína: Stibitz 12, Kruliš 9, Kopecský 8, Bourek a Petrání po 2

Body Slávie: Šrámek 10, Šentíř 4 a Erz 2

SK Rychnov - SK Budějovice (25:11)

Zápas řídil pan Hlouška a pan Kroupa.

Body Rychnova: Doležal 8, Alvin a Šimek po 6, Hubáček 3 a Matějka 2

Body Budějovic: Hanzal 4, K. Vendt a Filip po 3 a Mikoláš 1

Neděle večer:

AFK Kolín - SK Budějovice (35:17)

Utkání pískal pan Hloušek a pan Kroupa.

Body Kolína: Fučík 14, Stibitz 13, Kopecký 4 a Čermák a Petrání po 2

Body Budějovic: M. Wendt 8, Filip 3, K. Senft, Mikola a Svoboda po 2

SK Slavia Praha - SK Rychnov (14:10)

Rozhodující utkání, které vítězi zajišťovalo druhé postupové místo do ligy, nakonec vyhrála SK Slavia Praha.

Body Slavie: Erz 5, Šrámek 4, Poidinger 3 Vlásek 2

Body Rychnova: Matějka 5, Balvín a Doležal po 2 a Žilka 1

Konečný stav:

Týmy	Počet zápasů	Výhra	Prohra	Skóre	Body
1. AFK Kolín	3	3	0	90:47	3
2. SK Slavia Praha	3	2	1	64:61	2
3. SK Rychnov	3	1	2	49:41	1
4. SK Budějovice	3	0	3	40:94	0

Celému turnaji přihlíželo asi 2500 diváků. Většina zúčastněných se také shodla na tom, že nejlepším hráčem turnaje byl František Stibitz. Do ligy košíkové tedy postoupil AFK Kolín a SK Slavia Praha.

Po turnaji pak odehrálo mužstvo AFK Kolín přátelský zápas na domácí půdě. V utkání porazili kolínští basketbalisté Uncas Dejvice 28:20.

Družstva žen a mužů AFK Kolín také podnikla v létě dvoudenní zájezd do Jaroměře, kde sehrála přátelská utkání. Ženy nad Jaroměřicemi dvakrát zvítězily (40:8 a 27:8). Muži také nezklamali a vyhráli 34:17 a 29:25.

Ženy AFK Kolín prohrály v této sezóně v zemském mistrovství jen těsně s pražským Uncasem I a byly považovány za druhé nejlepší mužstvo žen v Čechách.

4.3 SEZÓNA 1943-1944

V této sezóně byla utvořena ligová soutěž žen. Zúčastnila se jí družstva AFK Kolín, SK Hradec Králové, SK Budějovice a 4 pražská družstva.

Mužské družstvo AFK Kolín získalo posily. Přidal se k ním B.Doležal z pražské Sparty a V.Sajbrt z kolínské Sparty.

Cvičení družstev kolínské košíkové byla rozdělena na dvě části. V pondělí a ve středu trénovala družstva na Kalcovce a v úterý a v pátek od 17 do 21 hodin v rodinné škole na Hradbách.

Odbor košíkové AFK Kolín měl již 6 družstev: ligové muže, divizní juniory a gardy a 3 družstva žen.

Ještě před začátkem sezóny se konalo několik přátelských utkání. V jednom z nich porazil AFK Kolín na domácí palubovce SK České Budějovice 33:19. Poté kolínští basketbalisté zavítali do Přelouče, kde porazili AFK Přelouč 39:16. Další vítězství získal AFK Kolín proti SK Telegrafia Pardubice skóre 34:13. Poté porazili doma Údolí raků Praha 35:24. Poslední zápas před sezónou odehrál AFK Kolín v Čáslavi. Zde porazil SK Čáslav 69:30.

Zimní část ligy:

AFK Kolín - SK Motyčín (22:20)

Tímto utkáním zahájil AFK Kolín svoje působení v ligové soutěži. Zápas se konal 17.10.1943 na Kalcovce. Jediná věc, která trochu zkazila tento basketbalový zážitek, se stala v první části zápasu, kdy se nelíbilo hostujícímu týmu rozhodnutí rozhodčího Křečka, a tak chtěli přerušit zápas. Nakonec se však utkání dohrálo a Kolín si tak připsal první ligovou výhru.

Body: Stibitz 7, Fučík 6, Petrání a Čermák po 4 a Kruliš 1

AFK Kolín - Uncas Praha (38:38)

Zápas se opět hrál na Kalcovce a po velmi napínavých 40 minutách hry nakonec zápas s mistrem ligové košíkové dopadl nerozhodně.

Body: Stibitz 11, Kopecký 10, Kruliš 6, Fučík a Petrání po 4, Čermák 2 a Kašpar 1

Týmy	Počet zápasů	Výhra	Remíza	Prohra	Skóre	Body
1. SK Slavia Praha	2	2	0	0	86:48	4
2. Viktoria Žižkov	2	2	0	0	84:51	4
3. Philips	2	2	0	0	81:68	4
4. Uncas Praha	2	1	1	0	77:71	3
5. AFK Kolín	2	1	1	0	60:58	3
6. HC Stadion	2	1	0	1	70:58	2
7. Slavia Hradec	1	1	0	0	37:33	2
8. Železničáři Nymburk	2	1	0	1	65:61	2
9. SK Motyčín	2	0	1	1	42:44	1
10. SK Rychnov	2	0	1	1	47:70	1
11. SK Hradec	2	0	0	2	58:76	0
12. Kablo Kladno	2	0	0	2	55:74	0
13. AC Sparta	2	0	0	2	56:76	0
14. Klatovy	1	0	0	1	16:46	0

AC Sparta - AFK Kolín (32:32)

Nejvíce bodů za Spartu zaznamenal Chytil a Škoch. Za Kolín hrál nejlépe Stibitz.

AFK Kolín - Slavia Praha (35:28)

Zápasu přihlíželo v sálu bývalé sokolovny v Kolíně asi 500 diváků. Bývalo by jich přišlo víc, ale hala více diváků nepojme.

AFK Kolín - Slavia Hradec (28:25)

Body: Petráň 8, Kopecký 7, Stibitz 5, Čermák 4, Fučík a Kruliš po 2

AFK Kolín - SK Rychnov (28:17)

O vítězi tohoto zápasu se rozhodlo v Kolíně před 600 diváky. Nejvíce bodů dal kolínský Stibitz. Zápas pískal pan Janda a pan Johanovský.

Kolín ještě odehrál další dva zápasy a dostal se na třetí místo tabulky.

Týmy	Počet zápasů	Výhra	Remíza	Prohra	Skóre	Body
1. Philips	8	6	1	1	258:211	13
2. Viktoria Žižkov	7	6	0	1	271:183	12
3. AFK Kolín	8	4	3	1	232:235	11
4. Slavia Praha	8	5	0	3	305:252	10
5. Slavia Hradec	8	5	0	3	236:200	10
6. Uncas Praha	6	4	1	1	271:172	9
7. Kablo Kladno	8	4	1	3	257:257	9
8. AC Stadion	8	4	0	4	260:231	8
9. Sparta	8	3	1	4	261:283	7
10. SK Hradec	7	2	2	3	188:167	6
11. Železničáři Nymburk	7	2	0	5	188:197	4
12. SK Rychnov	7	1	2	4	130:171	4
13. SK Motyčín	8	0	1	7	167:287	1
14. Klatovy	6	0	0	6	126:304	0

SK Hradec - AFK Kolín (25:31)

Kolín získal další výhru v Hradci Králové.

AFK Kolín - Klatovy (38:20)

Kolínští basketbalisté se touto výhrou dostali na druhé místo tabulky.

Body: Stibitz 12, Kopecký 11, Fučík 5, Kašpar 4, Čermák a Šlacha po 3

AC Stadion - AFK Kolín (24:21)

Zápas se hrál na Strahově a po vyrovnaném průběhu utkání nakonec kolínští basketbalisté podleli soupeři.

Přátelským zápasem s Moravskou Slávií, která se vracela do Brna z Prahy, kde odehrála soutěžní utkání, si zase kolínští basketbalisté trochu zvýšili sebevědomí. V tomto utkání vyhráli 26:25 díky proměněné šestce Stibitze v poslední minutě utkání.

AFK Kolín - SK Philips (23:20)

Dramatický zápas odpískal v Kolíně v Domu mládeže pan Reicho z Prahy a pan Křeček z Kolína. Utkání přihlíželo 600 diváků.

Body: Fučík 12, Stibitz 4, Sajfirt 3 a Petrůň a Šlacha po 2

Železničáři Nymburk - AFK Kolín (30:32)

Hostující tým Kolína měl nakonec více štěstí a zvítězil v tomto utkání. Nejlepšími hráči zápasu byli Oprchal z Nymburka se 16 body a Stibitz s 11 body.

Po skončení zimní části ligy se také uskutečnila nominace basketbalistů do výběru Čech, který se měl utkat s výběrem Moravy. Do družstva bylo nominováno 20 hráčů. Mezi tyto hráče se dostal i nejlepší kolínský hráč František Stibitz.

Jarní část ligy:

Motyčín - AFK Kolín (26:25)

Motyčín svojí přesnou a koncentrovanou hrou nakonec nečekaně porazil družstvo Kolína, které se díky svým výkonům stalo největším překvapením tohoto ročníku ligy.

Body: Stibitz 8, Petrář 7, Kubáň 6, Kopecký 3 a Fučík 1

Uncas Praha - AFK Kolín (41:23)

Uncas hrál o třídu lépe, a proto také zaslouženě vyhrál.

Body: Šlacha 7, Kopecký 5, Fučík 3 a Stibitz, Kašpar, Petrář a Kruliš po 2

V této části ligy klesl AFK Kolín na 4. místo tabulky a také musel čelit jednomu obvinění. Soupeřům se totiž nelíbily pořadatelské schopnosti družstva. Spor vyvrcholil po zápase s Viktorií Žižkov v Kolíně. Po utkání totiž někteří diváci ohrožovali rozhodčí a nadávali jím. Proto hrací komise ligy uvalila na kolínské mužstvo trest. Ten se několikrát změnil a nakonec zněl takto: Kolín nesměl hrát (pořádat zápasy) na domácích hřištích. Za kritický článek o vynesném trestu musel zaplatit odbor 500 Kčs dorosteneckému fondu Polabské divize. Na ligové zápasy Kolína dohlížel náčelník Svazu a u zápasu museli být přítomni policisté. Trest kapitána Stibitze (14 dní nesmí hrát košíkovou) byl zrušen.

AFK Kolín - Sparta (33:25)

Další výhra pro nováčka soutěže.

Týmy	Počet zápasů	Výhra	Remíza	Prohra	Skóre	Body
1. Uncas Praha	15	13	1	1	551:327	27
2. Viktoria Žižkov	16	12	0	4	541:397	24

3. Slavia Praha	16	11	0	5	572:450	22
4. Philips	16	10	2	4	465:423	22
5. AFK Kolín	16	9	3	4	458:442	21
6. AC Stadion	16	8	1	7	467:415	17
7. Slavia Hradec	16	8	0	8	398:388	16
8. Kablo Kladno	15	7	1	7	464:470	15
9. Sparta	16	7	1	8	461:502	15
10. SK Hradec	15	6	2	7	368:358	14
11. SK Rychnov	15	5	2	8	293:330	12
12. Železničáři Nymburk	15	3	1	11	387:428	7
13. SK Motyčín	15	2	2	11	352:477	6
14. Klatovy	16	0	0	16	327:688	0

AFK Kolín - Železničáři Nymburk (33:18)

Domáci Kolín nezklamal své věrné fanoušky a získal další výhru.

AFK Kolín - SK Slavia (35:28)

Zápasu přihlíželo 800 diváků a domácí tým nakonec zvítězil díky lepší střelbě.

Body: Fučík 12, Stibitz 10, Petrář 8, Kopecký 4 a Kašpar 1

SK Rychnov - AFK Kolín (24:32)

Zápas se odehrál v rychnovském Lidovém domě před 500 diváky. Nejlepšími hráči byli Fučík a Stibitz.

SK Hradec Králové - AFK Kolín (21:31)

Utkání sledovalo 600 diváků. Nejlépe odehrál zápas Petrář a Fučík.

Slavia Hradec - AFK Kolín (10:30)

Kolín měl v tomto zápase velkou převahu, a proto také zaslouženě zvítězil.

Body: Stibitz 13, Petrář 8, Fučík 7 a Kruliš 2

Philips - AFK Kolín (18:24)

Oběma týmům se nedařila střelba. Podpora diváků také nebyla moc velká, poněvadž přišlo asi jenom 100 lidí.

Klatovy - AFK Kolín (11:51)

V tomto zápase obdržel domácí tým největší porážku za celou sezónu.

AFK Kolín - Železničáři Nymburk (33:18)

Už od začátku hry si vytvořili domácí velký náskok, který poté nadále udržovali.

Body: Stibitz 16, Fučík 6, Petrán 5, Škácha a Kruliš po 2 a Kopecký 1

Tento zápas byl posledním zápasem domácích v tomto ročníku ligy. Celkově se Kolín umístil v lize na 5. místě. Získal 33 bodů se skórem 772:669. Kolínský tým patřil v soutěži k nejmíň faulujícím družstvům. František Stibitz se stal třetím nejlepším střelcem ligy s 247 body.

V ženské soutěži obhájil titul Uncas Praha. Na druhém místě skončily hráčky AFK Kolína. Na třetím a čtvrtém místě se umístila družstva Hradce a Budějovic.

4.4 SEZÓNA 1944-1945

Poslední válečná sezóna nebyla pro Kolín vůbec šťastná, neboť přišel o svého nejlepšího hráče. Také se nehrála liga a družstva se tak mohla účastnit jenom divizí.

Poněvadž matka Františka Stibitze byla židovka, neměl to sám Stibitz jednoduché. Nejdříve byl odvolán ze státního svazového kurzu, kde působil jako instruktor, konaného v Lomnici nad Popelkou 7. srpna 1944, a poté ho odvezli do koncentračního

tábora v Bystřici u Benešova. Odtud 29. dubna 1945 utekl a poté se skrýval v Praze, kde se účastnil revoluce v Rozhlase a na MTÚ Žižkov při jejím osvobození.

Po konci války zůstal Stibitz na čas v Praze, kde nejprve dostudoval, a pak si hledal i zaměstnání. Oženil se s basketbalistkou Kubrovou a vrátil se do Kolína. Spolu s několika spoluhráči z košíkové se již dříve účastnil i soutěží v atletice, hokeji a volejbalu a nyní se chtěl k těmto činnostem vrátit.

Bližší údaje o této sezóně nejsou známy, poněvadž jediný člověk, který si schovával záznamy, byl František Stibitz.

4.5 SEZÓNA 1945-1946

Po zrušení protektorátu se AFK Kolín vrátil k původnímu názvu Sokol Kolín. Ještě před sezónou odehráli basketbalisté několik přípravných utkání. Nejdříve změřili kolínští basketbalisté síly s AC Spartou Praha v kolínské sokolovně. V zápase Sokol Kolín zvítězil 40:25. Další výhru získal Kolín po vcelku jednoznačném zápase se Staropramenem Praha se skórem 46:23. Poslední výhru před zahájením sezóny pak vybojoval Sokol Kolín proti silnému ligovému soupeři Philips Praha 44:33.

Ze 6 českomoravských oddílů a 4 slovenských byla vytvořena celostátní ligy, která byla po chvíli rozšířena až na 16 týmů. Sokol Kolín se do ní kvalifikoval jako 5. družstvo poslední hrané ligy 1943-1944. Kvůli velkému počtu týmu vznikly dvě skupiny. Sokol Kolín byl zařazen do skupiny A.

Železničáři Bratislava - Sokol Kolín (31:27)

První zápas soutěže nedopadl pro hosty dobře. V závěru utkání vyvinuli velký tlak, ale už se jím nepodařilo zvítězit.

Body: Stibitz 17, Petráň 8 a Fučík 2

Slavia - Sokol Kolín (45:55)

Utkání se odehrálo na Strahově a sledovalo ho asi 100 diváků. Nejvíce bodů za hosty dal Stibitz a Fučík. Z domácích byl nejlepší jako vždy Erz.

Sokol Kolín - Železničáři Bratislava (26:33)

Kolín zklamal v domácím zápase 800 diváků, kteří se přišli podívat na jejich zápas.

Sokol Kolín - Jednota Košice (33:23)

V dalším domácím utkání měl Sokol Kolín i jeho soupeř problémy se střelbou. Lepší střelba na závěr utkání znamenala výhru pro kolínské basketbalisty.

Philips - Sokol Kolín (44:27)

Zápas se hrál v továrně Philips v Hloubětíně. Domácí porazili nečekaně vysoko kolínský tým. Nejlépe z hostů hrál Stibitz, autor 13 bodů.

ŠK Bratislava - Sokol Kolín (29:29)

V prvním poločase hráli domácí velmi dobře a naopak Kolínu se vůbec nedařilo. Tyto role si však po poločase družstva vyměnila a Kolín se dokonce ujal vedení. Nakonec však zápas skončil remízou.

Další zápasy zahajovací ligy pro Kolín dopadly takto:

Sokol Kolín - SK Židenice (27:26 a 25:20)

Sokol Kolín - Jednota Košice (20:0)

Soupeř nepřijel, a proto Kolín vyhrál kontumačně 20:0.

Sokol Kolín - Slavia Praha (35:28)

Sokol Kolín - Moravská Slavia (36:21 a 20:0)

Sokol Kolín - Uncas Praha (31:34 a 32:38)

Konečná tabulka skupiny A

Týmy	Počet zápasů	Výhra	Remíza	Prohra	Skóre	Body
1. Uncas Praha	14	11	0	3	459:357	22
2. Sokol Kolín	14	9	1	4	431:360	19
3. ŠK Bratislava	14	8	1	5	489:369	17
4. Železnič. Bratislava	14	8	1	5	438:402	17
5. Slavia Praha	14	8	1	5	493:462	17
6. SK Židenice	14	7	0	7	378:335	14
7. Jednota Košice	14	2	0	12	238:403	4
8. Moravská Slavia	14	0	0	14	150:428	0

Podle usnesení, které bylo přijato při tvoření celostátní ligy, sestoupily z obou skupin této „kvalifikační ligy“ poslední tři týmy. Zbývajících 10 týmů utvořilo novou ligu a hrálo se dvoukolově dál.

Po propočítání tedy vypadal zahajovací stav takto:

Týmy	Počet zápasů	Výhra	Remíza	Prohra	Skóre	Body
1. Uncas Praha	8	6	0	2	295:251	12
2. Sokol Brno I	8	4	1	3	222:202	9
3. Viktoria Žižkov	8	4	1	3	245:245	9
4. VŠ Bratislava	8	4	1	3	211:220	9
5. ŠK Bratislava	8	3	1	4	286:282	7
6. Sokol Kolín	8	3	1	4	270:270	7
7. Philips Praha	8	2	3	3	226:232	7
8. Slavia Praha	8	3	1	4	294:316	7
9. Železnič. Bratislava	8	3	1	4	264:290	7
10. Blesk Bratislava	8	3	0	5	239:244	6

V „jarní lize“ odehrál každý tým deset zápasů. Kolín se po těchto zápasech umístil na 8. místě.

Jednotlivé zápasy:

Sokol Kolín - Sokol Brno I (11:44 a 29:35)
 Sokol Kolín - Viktoria Žižkov (51:49 a 44:41)
 Sokol Kolín - Philips Praha (27:44 a 37:44)
 Sokol Kolín - VŠ Bratislava (50:38 a 33:43)
 Sokol Kolín - Blesk Bratislava (42:41 a 20:0)

Konečná tabulka ligy

Týmy	Počet zápasů	Výhra	Remíza	Prohra	Skóre	Body
1. Sokol Brno I	18	11	1	6	625:507	23
2. VŠ Bratislava	18	10	2	6	613:604	22
3. ŠK Bratislava	18	8	2	8	677:663	18
4. Uncas Praha	18	9	0	9	610:635	18
5. Philips Praha	18	7	3	8	629:625	17
6. Slavia Praha	18	8	1	9	707:707	17
7. Sokol Kolín	18	8	1	9	614:649	17
8. Železnič. Bratislava	18	8	1	9	711:762	17
9. Blesk Bratislava	18	8	0	10	586:618	16
10. Viktoria Žižkov	18	7	1	10	697:699	15

Celkově tedy vyhrál národní ligu Sokol Brno I. Sokol Kolín se díky předčasně ukončenému zápasu s Bleskem Bratislava umístil na 7.místě. Jinak by totiž skončil na posledním místě.

Hlavním důvodem tohoto výsledku kolínského mužstva byla jeho nesehranost. František Stibitz totiž již nevykonával funkci trenéra kvůli svým povinnostem v Praze a spolu s mnoha spoluhráči, kteří teď studovali v Praze, nemohl pravidelně chodit na tréninky.

Kvůli velkému počtu týmů často docházelo k odkládání termínů zápasů, což vedlo k prodlužování už tak dlouhé sezóny. To také způsobilo pokles zájmu diváků o tento sport. Další zápornou skutečností byla otázka peněz, poněvadž cestování vlakem na

Slovensko bylo drahé. To všechno vedlo k tomu, že se celostátní liga rozdělila na českomoravskou a slovenskou.

I když sezóna pro Kolín moc dobře nedopadla, mohla jí být malou útěchou skutečnost, že Stibitz a Petrání byli zařazeni do českého reprezentačního výběru.

Po obtížných jednáních se podařilo v prosinci 1945 zahájit ženskou ligovou soutěž. Účastnilo se jí 8 českomoravských družstev. Kolínské družstvo trénovalo střídavě v Kolíně a v Praze. Po slibném začátku sezóny se nakonec mužstvo vedené panem Postráneckým umístilo na 4. místě.

SENZAČNÍ PORÁŽKA AMERIČANŮ V KOLÍNĚ

Sokol Kolín - 3. American Army (48:44)

Do Evropy přijel na turné tým 3. americké armády, aby změřil síly s novými soupeři. Svůj první zápas sehráli Američané v kolínské sokolovně 22.2.1946.

V prvním poločase podcenil americký tým skvělou hru soupeře, a proto také prohrával v polovině zápasu 28:17. Američané samozřejmě nechtěli prohrát, a tak v druhém poločase zlepšili svoji hru a začali dotahovat. Kolínští basketbalisté si však nechtěli nechat ujít vítězství, a tak hráli do konce zápasu stejně dobře jako v prvním poločase. Nakonec tedy zvítězili 48:44 a postarali se tak o světovou senzaci. O zápasu se psalo v celé Evropě a v USA. Nejlepším mužem zápasu byl František Stibitz, který nastřílel 21 bodů.

Vítězství bylo o to cennější, že americký tým během celého turné už ani jednou neprohrál.

6. ZÁVĚR

Úvodní část práce měla seznámit čtenáře se zajímavou historií vzniku basketbalu a jeho šířením po světě. Mým hlavním tématem však byl kolínský basketbal.

V současné době má kolínský basketbal dobrou úroveň. Týmy mužů "A" i žen "A" hrají druhou ligu, což je druhá nejvyšší soutěž v republice. Každý domácí zápas mužů "A" sleduje početné obecnstvo. Já jsem se však ve svojí práci zaměřil na dobu již minulou. Chtěl jsem představit kolínský basketbal v jeho začátcích, aby si lidé uvědomili, že již během druhé světové války zaujal významnou roli v rámci celého Protektorátu Čechy a Morava a po jejím skončení na této úrovni pokračoval ještě několik let.

Na závěr bych chtěl poděkovat panu Aloisovi Naglovi a panu Karlovi Neřoldovi, kteří mi poskytli cenné materiály, bez nichž bych nebyl schopen napsat tuto seminární práci.

7. PRAMENY

Soukromý archiv Aloise Nagla (Dělnická 781, 280 00 Kolín II),
Deník Františka Stibitze

Soukromý archiv Karla Neřolda (Rimavské Soboty 894, 280 00 Kolín II),
Dopis Františka Stibitze (Janovského 25, 170 00 Praha 7)
ing. J. Holatovi (Veltrubská 1347, 280 00 Kolín V)

8. LITERATURA

Kofroň, Václav - Feřt, Petr - Mucha, Petr: 30. výročí košíkové v Mladé Boleslavi 1949-1979. Výbor oddílu košíkové TJ Auto Škoda, Mladá Boleslav 1979.

Nerad, Pavel - Velenský, Emil: Historie československé košíkové, Zpravodaj (Výbor basketbalového svazu ÚV ČSTV), ročník 1983, č.37, s.1-15.

Šimák, Pavel: Historie Československého basketbalu v číslech (1932-1985), Basketbalový svaz ÚV ČSTV, Praha 1985.